

BEWAAR HET PAND

Uitgave tot bevordering van de handhaving der oude Gereformeerde beginselen
verschijnt eens in de veertien dagen

KOMMISSIE VAN REDAKTIE:

Ds. G. Blom, Meerkerk; Ds. H.C. van der Ent, Dordrecht-Centrum; Ds. H. van Leeuwen, Driebergen; Ds. L.W. van der Meij, Alphen a.d. Rijn; Ds. D. Slagboom, Katwijk aan Zee; Ds. M.C. Tanis, Sliedrecht-Centrum; Ds. M. Vlietstra, Zeist; Ds. P. van Zonneveld, Driebergen; A. Beukers, Alphen a.d. Rijn en Joh. van der Lee, Alphen a.d. Rijn.

REDAKTIE:

Ds. G. Blom, Prinses Marijkeweg 13,
4231 BP Meerkerk. Telef. 01837-1357

ADMINISTRATIE

A. Beukers, Toussaintplein 20, 2406 XL Alphen a/d Rijn, tel. 01720 - 74202, postrek. 70.43.50, t.n.v. de administrateur van „Bewaar het Pand” te Alphen a/d Rijn.
Abonnementsprijs f 10,- per jaar. Abonnementsprijs voor de Verenigde Staten en Canada 5 dollar per jaar. Advertenties f 0,25 per mm. Bij kontrakt korting.

MEDITATIE

De Gevangenbewaarder van Filippi 2.

"En hen buiten gebracht hebbende, zeide hij: Lieve heren, wat moet ik doen, opdat ik zalig worde? en zij zeiden: Geloof in den Heere Jezus Christus en gij zult zalig worden, gij en uw huis."

Handelingen 16 : 30-31.

Al biddend kwam er in de harten van de "dienstknechten des Allerhoogsten" het verlangen om van Gods lof en grootheid te zingen. Dus geen klaagzangen, maar lofzangen Godes werden hier in de donkere nacht opgeheven. Het was een roemen in de verdrukkingen. Hoe wonderlijk toch, ze konden het evangelie niet meer prediken, toch mochten ze door Gods genade ervan zingen, zelfs in de nacht. En er was een aandachtig gehoor. Medegevangenen luisterden met eerbied. Ze wisten waarschijnlijk hoe en waarom deze dienstknechten des Allerhoogsten in de gevangenis waren beland. Welk een indruk moeten de lofzangen op de gevangenen gemaakt hebben. Zulk een vertrouwen spreekt zo duidelijk.

Terwijl de zendelingen nog zongen en de gevangenen luisterden, was er plotseling een grote aardbeving. De fundamenten van de gevangenis werden bewogen, de deuren sprongen open en de ketenen uit de muren braken los. De Almachtige sprak en getuigde van de onschuld van Zijn gezanten.

Zo werd ook de gevangenbewaarder opgewekt uit zijn diepe slaap. Hij had de lofzangen niet gehoord. Doch de aardbeving maakte hem plotseling wakker. Meteen dacht hij aan zijn taak. In één ogenblik overzag hij de toestand. De deuren waren open. Hij dacht vlug: Alle gevangenen natuurlijk gevlucht. Ook de mannen die hij "zekerlijk" moest bewaren. Hij was de aansprakelijke. Hij kende de Romeinse wetten. De doodstraf gold voor een gevangenbewaarder die gevangenen liet ontvluchten. De wanhopige man greep naar zijn zwaard. Hij zette zich het punt op de borst. Deze heiden wilde een einde aan zijn leven maken.

Paulus zag de wanhoop van de man die bij de ingang van de gevangenis stond. Hij zag in het vage donker het flikkeren van het scherpe staal. Hij begreep met ontroering en ontzetting wat er gaande was. Hij doorzag de angst van de gevangenbewaarder die dacht dat de gevangenen gevlucht waren. Hoe krachtig klonk het woord van Paulus in de donkere nacht: "Doe u zelf geen kwaad, want wij zijn allen hier!"

Op de rand van de afgrond kwam de gevangenbewaarder tot stilstaan. Hij begaf zich nu naar voren. Zijn lamp verspreidde een flauw licht in de gevangenis. Bevende leidde hij Paulus en Silas naar buiten en viel neer aan hun voeten met de vraag: "Lieve heren, wat moet ik doen, opdat ik zalig worde?"

Hoe diep moet Paulus wel niet getroffen zijn door deze vraag van de heidense gevangenbewaarder. De omstandigheden en gemoeds-gesteldheid van de gevangenbewaarder wijzen er op dat dit zo maar niet een gewone vraag is. Het is de vraag van iemand die in

grote geestelijke nood vertoeft. Iemand die het zeer nodig heeft dat hij goed begrepen wordt. Deze vraag is toch immers *de grote levensvraag*.

Wat bedoelde de gevangenbewaarder? Wat betekent deze vraag nu precies? Het is heel belangrijk dit nauwkeurig te onderzoeken en te overdenken. We komen deze vraag eerder tegen in de Handelingen der Apostelen. Namelijk in het tweede hoofdstuk, nadat Petrus gesproken heeft op de dag van Pinksteren. Zoals u weet heeft Petrus toen gesproken over de heerlijkheid van de Heere Jezus Christus. God de Vader had Hem op een buitengewone wijze verhoogd en verheerlijkt. Hem uit de doden opgewekt en een plaats gegeven aan Zijn rechterhand. Maar Petrus sprak toen ook over zijn hoorders. Hoe zij de Heere Jezus behandeld hadden. Zij hadden het tegenovergestelde gedaan. God had hem verhoogd. Maar zij hadden Hem gekruisigd. Welk een tegenstelling, maar ook welk een sterke aanklacht en beschuldiging voor het gehoor van Petrus.

Toen de Heilige Geest de prediking van Petrus zegende waren er drie duizend die als één man uitriepen: Mannen broeders, wat moeten we doen? Ze bedoelden precies hetzelfde als de gevangenbewaarder van Filippi. Hun vraag was in de vorm zelfs iets beknopter. Maar de vraag van het hart was in wezen gelijk. Het is de vraag: wat moet ik doen opdat ik met God verzoend word.

Door de aardbeving is de gevangenbewaarder overtuigd dat er een groot en machtig God is. De zonden die hij bedreven heeft komen hem helder voor de geest, ook de wreedheden, die hij de gevangenen liet lijden. Hij gevoelt dat God vertoerd op hem is. Ook is hij er van overtuigd dat die twee Joden dienstknechten van de Allerhoogste zijn. Hoe vriendelijk en kalm hebben ze hem toegesproken toen hij in wanhoop zijn leven wilde nemen. Hij weet het zeker. Deze mannen kunnen hem de weg der zaligheid aanwijzen.

Wat moet ik doen opdat ik zalig worde? Er is een *negatieve* en een *positieve* zijde aan deze vraag. Aan de ene kant wordt hier gevraagd, hoe word ik verlost van een groot kwaad, van mijn zonde en schuld, van de toorn Gods en van het eeuwig verderf? Aan de andere kant is hier een levende begeerte en stil verlangen naar een groot goed, een heerlijke zaligheid, naar de vergeving van God, een hunkeren naar de liefde van God en naar Zijn gemeenschap, naar het eeuwige leven.

Dat was het grote verlangen van deze heidense gevangenbewaarder toen hij overtuigd werd dat hij een zondaar was. Dat had hij eerder nooit zo geweten, maar nu zag hij het duidelijk. Daarom kwam hij met deze brandende vraag. Hij verlangde naar het enige juiste antwoord.

Indien wij door de Heilige Geest geleid de Bijbel lezen, dan bemerken we dat elk mens zondaar is. Dat zondaar zijn is geen kleinigheid. De zonde is het grootste kwaad, omdat het van God vervreemdt. Het veroorzaakt een afstand tussen de Heere en ons hart. De Heere kan het met de zonde nooit eens zijn. Het is ongehoorzaamheid tegen God, het is vijandschap tegen de Allerhoogste.

De Heere zal het nooit goedkeuren. Hij is heilig. Hij kan het onreine niet gedogen. Hij moet straffen wat tegen Hem opstaat. Wie de

ernst van deze waarheden beseft, kan de vraag van de gevangenbewaarder goed begrijpen. Die kan dat sterke verlangen naar de Heere en Zijn genade van harte waarderen.

De vraag van de gevangenbewaarder is in alle tijden door velen gesteld die met de Bijbel in aanraking kwamen. Wanneer we de nood zien waar wij volgens het woord van God allen van nature in verkeren, dan moet toch de vraag voor ons gaan leven: Wat moet ik doen opdat ik zalig worde?

Wanneer de Heilige Geest overtuigt van zonde, gerechtigheid en oordeel, dan wordt deze vraag onze grote levensvraag. Hoe is het nu met u persoonlijk? Is deze grote vraag van de zaligheid van onze onsterfelijke zielen voor u wel ooit een persoonlijke levensvraag geworden? Niets is meer bedroevend dan het verwaarlozen van deze belangrijke aangelegenheid. Helaas, dit komt toch zo heel veel voor dat men over de werkelijkheid heen leeft. Vaak denkt men het zo goed te weten, maar indien deze vraag nog nooit brandend in uw hart heeft geleefd, dan is dat toch een heel slecht teken. Want dan gelooft u ergens niet wat de Heilige Schriften ons vertellen over de nood waarin de mens van nature vertoeft. Begeer dan toch van de Heere dat Hij u verlosse van het bedrog dat uw hart zo verblindt. Bedenk toch, dat wie de vraag niet wil stellen, die vindt in het heilzame antwoord geen troost.

Strijdt om in te gaan door de enge poort!

(Wordt vervolgd D.V.)
G. Hamstra.

Van de administratie

Als u dit leest heeft u waarschijnlijk de acceptgirokaart, voor betaling van het abonnementsgeld van de 21e jaargang ontvangen. We zien de stroom van betalingen en overbetalingen dankbaar tegemoet. Kijk u even na of u de vorige jaargang al betaald hebt, er is nl. een gedeelte van de abonnees die het abonnementsgeld van 1985 nog niet heeft betaald. Dank voor de f 42,50 aan ontvangen giften en de opgave van 4 nieuwe abonnees.
Adm. Bewaar het Pand: A. Beukers, Toussaintplein 20, 2406 XL Alphen a.d. Rijn, tel. 01720-74202, giro 074350.

Van de Redactie

1. **Ontmoetingsdag te Sliedrecht.** We herinneren hier even aan de ontmoetingsdag, die D.V. zaterdag 5 april a.s. in het kerkgebouw van de Chr. Geref. kerk te Sliedrecht zal worden gehouden. Het programma ziet er als volgt uit:

morgensamenkomst: aanvang 10.30 uur:

opening: Ds. H.C. van der Ent

spreker: Ds. M. Vlietstra

slotwoord: Ds. P. Beekhuis

middagsamenkomst: aanvang 2 uur:

opening: Ds. B. de Romph

spreker: Ds. P. van Zonneveld

slotwoord: Ds. M.C. Tanis.

2. **School voor Dundas en Hamilton:** We ontvangen per bank een gift van f 150,- van HKW te S, waarvoor hartelijk dank.

B.

Uit het land van de Bijbel 51.

C. HET BEDRIJFSLEVEN.

III c. **Kunsten en wetenschappen (3).**
b) *De scholen (slotartikel).*

Zo hebben we dan in ons vorig artikel

gewezen op de "oprichting" van scholen hoe deze onder de regering van Salomo reeds tot grote bloei waren gekomen. Wij zijn gebleven bij de "verhouding", welke er bestond tussen de "onderwijzer" en zijn "leerlingen". Hierover nog enkele dingen.

Hoewel dus de onderwijzer krachtens zijn positie boven de leerlingen stond, behandelde hij hen toch "met eerbied". "Tucht" werd matig toegepast. Kinderen boven de 12 jaar mocht men het brood afnemen of zelfs slaan met een leren riem. Maar dat moest gebeuren met één hand, maar met twee handen gestreeld worden. Zouden we hierbij niet denken aan 's Heeren bestraffingen aangaande Zijn volk! Ja, dan horen wij de dichter van psalm 103 vs. 5 getuigen: "Hij straft ons, maar naar onze zonden niet".

Zo was er nog een treffend voorbeeld. "Slechte" leerlingen werden niet van de school verwijderd, maar... werden tussen zijn vrienden geplaatst om zich te verbeteren, dus hun goede voorbeeld na te volgen. De jonge kinderen werden door de ouders afgehaald en weer naar school gebracht, wat trouwens nog het geval is.

Verder moesten de vaders de vraagstukken, welke op school besproken werden, nog eens nader behandelen voor hun oudere kinderen.

Ook leerden de jongens naast hun schooltaken nog een "vak". We denken hier aan Paulus, die het beroep van "tentenmaken" kende.

Voor de "meisjes" waren er geen scholen. Zij leerden thuis een en ander. Wat betreft het "onderwijzend personeel" stond dat in hoge achting. Maar er werden ook hoge eisen aan hen gesteld.

Maar, zou ten deze van het genoemde "school-onderwijs" niet die hoogst-belangrijke vraag tot ons moeten komen:

"Zijn ook wij "ter schole" mogen gaan van de "HOOGSTE PROFEET en LERAAR, de Heere Jezus Christus?"

Want Hij leert toch "als macht hebbende"! Hij toch onderwijst door Zijn woord en Geest. Dat mocht de dichter van psalm 119 vs. 84 belijden:

"Uw Woord kan mij, ofschoon ik alles miss',

Door zijne smaak, en hart en zinnen strelen".

O, zij 't daartoe onze bede: voor 't eerst, maar ook bij vernieuwing: "Laat ons bij U ter schole gaan".

En al kunnen we ons dan niet vergelijken met één van de knapste leerlingen, dan zij 't in de gestalte van de hoofdman, die in verband met zijn zieke knecht enige vrienden zond tot Jezus met de boodschap: "Heere, neem de moeite niet; want ik ben niet waardig, dat Gij onder mijn dak zoudt inkomen!"

Wij willen nu ten besluite van ons onderwerp over de "scholen" nog op een zeer zinvolle handeling wijzen, welke we zeker niet onbesproken mogen laten en welke iedere Oosterling volkomen begreep. En dat was het opmerkelijke feit, dat een "godsdienstleraar" op zijn leerlingen, die hem kwamen begroeten en zijn gezag erkenden, *blies*, hetzij bij een eerste ontmoeting of ook na lange afwezigheid.

De bedoeling van deze handeling was namelijk, dat zulk een leraar zijn leerlingen 's Heeren *zegen* toewenste, ja, zijn grote sympathie wilde wijzen! En nog dieper bezien, om zijn leerlingen bekwaamheid toe te wensen. Welnu, wat treffend worden we ten opzichte van zulk een handeling heengevoerd naar de *schepping* van de mens. Lezen we daarvan niet opmerkelijk, dat de Heere God de mensch geformeerd heeft uit het stof der aarde en in zijn neusgaten had geblazen: de adem des levens! En dan lezen we daarbij: "Alzo werd de mensch tot en levende ziel". (Gen. 2 vs. 7).

Niet minder duidelijk is het woord, dat Elihu tot Job sprak: "De adem des Almachtigen heeft mij levend gemaakt!" (Job 33 vs. 4). Maar wel heel bijzonder treffend worden we bij deze gewoonte van het blazen van een godsdienstleraar op zijn leerlingen heengevoerd naar een feit, dat plaats had in de opperzaal, nadat Christus was opgestaan uit de doden, toen Hij met Zijn jongeren daar vergaderd was. En dan lezen we zo opmerkelijk, nadat Hij Zijn handen en Zijn zijde getoond had, dat Hij op hen *blies* en dat Hij daarbij tot hen sprak: *Ontvangt de Heilige Geest!* En onmiddellijk hierop verbond de Heere Zijn volmacht: "Zo gij iemands

zonden vergeeft, dien worden zij vergeven; zo gij iemands zonden houdt, dien zijn zij gehouden". (Joh. 20 vs. 23).

Ons bestek laat echter niet toe, breed in te gaan op de zin van deze uitspraak. Rome vat deze uitspraak *letterlijk* op. Maar dat kan nooit de bedoeling van Christus geweest zijn. Want wie kan de zonden vergeven, dan God alleen!

Deze spreekwijze van Christus tot Zijn discipelen heeft dezelfde strekking als een eerdere uitspraak van Hem tot Petrus betreffende de zin: "Ik zal u geven de sleutelen van het Koninkrijk der hemelen; en wat gij binden zult op de aarde, zal in de hemelen gebonden zijn".

En dit ook betreffende het "ontbinden".

Om nu kortelijk de bedoeling weer te geven, diene men te bedenken, dat het hier gaat over *figuurlijke* spreekwijzen. Want *niet* de discipelen konden zelf de zonden vergeven en het Koninkrijk der hemelen zelf openen en toesluiten. Maar dat doet de Heilige Geest Zelf, maar... door het verkondigde Evangelie!

Zo sprak de Heere Jezus: "Zij hebben Mozes en de profeten, dat zij die horen". Dus ook weer: het Evangelie door hen verkondigen! Welnu! Een en ander samengevat, komt het dus hierop neer en dat geldt niet minder voor ons: en dat is allereerst: het "zuivere Evangelie" en in de tweede plaats: de onmisbare toepassende bediening van de HEILIGE GEEST! Dus: deel te ontvangen aan deze noodzakelijke en rijke weldaden van het Evangelie, door de noodzakelijke en rijke *toepassing* van de HEILIGE GEEST! Dus: door *Woord* en *Geest* bearbeid te worden! O, gel.lezer(es)!

Dat het zó eens "Pinksteren" mag worden, voor 't eerst of bij vernieuwing. O, smeeke 't:

"Och schonkt Gij mij de hulp van Uwe Geest!

Mocht Die mij op mijn paân ten leidsman strekken!

'k Hield dan Uw wet, dan leefde ik onbevreesd;

Dan zou geen schaamt' mijn aangezicht bedekken,

Wanneer ik steeds opmerkend waar' geweest,

Hoe Uw geboôn mij tot Uw liefde wekken".

Dr.

Ds. v. L.

Laus Deo

12.

Lessen uit Genève.

Of de Schrift geloof-waardig is.

Zijn Woord bewaard

Volgens sommige critici ten tijde van Calvijn heeft de Syrische koning Antiochus IV Epiphanes (175-164 v. Chr.) alle Bijbelboeken laten verbranden. De kritische vraag is nu: Waar zijn dan de exemplaren vandaan gekomen die wij nu nog hebben? Inderdaad kunnen wij in het boek Makkabeeën 1: 60-62 lezen dat er op last van deze Syrische Antiochus boeken van de Torah zijn verbrand. (Onder de Torah verstaat men de vijf boeken van Mozes, het oudste en meest eerbiedwaardige deel van de heilige Schriften). Wij lezen: "En zij verbrandden de boeken der Wet, die zij vonden, nadat zij ze verscheurd hadden. En waar bij iemand gevonden werd het boek des verbonds, en zo iemand de wet toestond, die doodden zij naar het bevel des konings, door hun geweld. Zo deden zij aan Israël, aan al degenen, die gezonden werden van maand tot maand in al de steden".

Hieruit konkludeerden de critici dat met deze aktie van Antiochus IV alle Bijbelboeken te gronde waren gegaan. Calvijn stelt echter de ironische tegenvraag: in welke werkplaats die "nieuwe" bijbelboeken zo spoedig gemaakt zijn? Immers, terstond na het ophouden van de vervolging van Antiochus IV, kwamen ze weer voor de dag en werden ze door alle vromen, die in hun leer opgevoed waren, zonder tegenspraak herkend. Hoewel velen in de loop der eeuwen de Joden onbeschaamd hebben durven beledigen, heeft men het nooit gewaagd hen te beschuldigen van een "onderschuiving" van de bijbelboeken: een bedriegelijk uitgeven van zelfgemaakte boeken onder de naam van de oude heilige profeten. Ja, men erkent vrij algemeen dat de Joodse godsdienst door Mozes is gesticht.

Tegenover deze "brutaliteit, die groter is dan die van een hond" belijdt Calvijn de "grote zorg" die de Heere gehad heeft om Zijn Woord te bewaren. God heeft ook ten tijde van Antiochus IV vrome priesters en andere met grote standvastigheid toegerust. Daarom aarzelden zij niet "deze Schat, met betaling van hun leven, als dat nodig zou zijn, te kopen en aan hun nakomelingen over te geven".

Zo keerden ook de Bijbelboeken na de babylonische ballingschap naar hun vaderland terug en dat met des te groter waardigheid. Daarop volgde een Griekse vertaling van het oude testament, n.l. de Septuaginta. Gevolg hiervan was dat de bijbelboeken over de ganse toenmaals bekende wereld werden verspreid. En niet alleen bewaarde God Zijn Woord ten tijde van Antiochus IV maar "temidden van zo menigvuldige rampen van het Joodse volk, waardoor het herhaaldelijk uitgeput en vernield en vervolgens schier tot de algehele ondergang gebracht was".

Bovendien heeft God zorg gedragen voor de hebreeuwse taal, waarin het oude testament geschreven is. Deze taal was niet alleen niet vermaard, maar zelfs bijna bij de meesten onbekend "en ongetwijfeld zou ze, wanneer God niet zorg had willen dragen voor de godsdienst, geheel en al ondergegaan zijn". Zelfs de Joden, teruggekeerd uit de ballingschap verstonden nauwelijks meer hun eigen moedertaal.

Wat ook zeer opmerkelijk is: dat d.m.v. "de allerheftigste vijanden van Christus, namelijk de Joden" God de leer der zaligheid, vervat in wet en profeten, voor ons heeft behouden. Augustinus noemde hen zelfs de "boekafschrijvers van de christelijke kerk — omdat zij ons de boeken hebben verschaft, waarvan ze zelf geen nuttig gebruik maken".

Het Nieuwe Testament

Hoewel drie van de evangelisten de geschiedenis verhalen in een eenvoudige en ongeleerde stijl en deze eenvoud vele hoogmoedigen afkeer inboezemt, kan men gemakkelijk opmaken dat de evangelisten boven de menselijke bevattingen over hemelse verborgenheden spreken. Laat men eens naar de toespraken van Christus luisteren: dát alleen al zal hun geschriften bevrijden van elke minachting. "Laat ze tevoorschijn komen al die menswijze beoordelaars, wier hoogste lust het is de eerbied voor de Schrift uit hun eigen en het hart van anderen te verwijderen". Laat hen het Evangelie van Johannes lezen: het zal hun bekrompen verstand wakker maken. Wat hadden Mattheüs en Petrus en Johannes geleerd in de school van de menselijke geleerdheid?

Mattheüs had tevoren slechts oog voor de diensten van zijn geld-bank. Petrus en Johannes waren van huis uit slechts ruwe en ongeleerde mensen. En Paulus was een bloeddorstige vijand. Maar hij werd bekeerd tot een nieuw mens. En: door een hemels bevel werd hij ertoe gedreven de leer die hij bestreden had, te beschermen. Laten de vijanden dan ontkennen dat de Heilige Geest op de apostelen is neergedaald: de feiten echter bewijzen het dat zij door de Geest onderwezen zijn. Hoe is het echter te verklaren dat mensen "die tevoren zelfs onder het lagere volk geringschat, plotseeling aanvingen over de hemelse verborgenheden zo schoon te spreken".

Als een palm

Over de lengte en breedte der aarde heeft de Schrift door een heilige eenstemmigheid van verschillende volkeren, die in andere opzichten niets met elkaar gemeen hadden, gezag gekregen en behouden. En dat gedurende zovele eeuwen! En wat heeft de satan niet in het werk gesteld om dat Woord "of te onderdrukken, of te verdelgen, of geheel en al te omhullen en uit de herinnering der mensen weg te wissen". Toch is zij altijd als een palm onder het gewicht van de verdrukking omhoog geschooten en onoverwinnelijk gebleven (een geliefd beeld van Calvijn: een steen wordt in de kruin van een palm gelegd om haar groei te bevorderen).

Wijsgeren en redenaars hebben al hun krachten ertegen ingespannen: toch heeft niemand daarmee iets bereikt. "Tot haar vernietiging heeft de macht der ganse aarde zich gewapend: al haar pogingen zijn in rook vervlogen"! Door haar eigen Goddelijke kracht heeft ze telkens weer de overhand verkregen. En dat over de volle lengte en breedte van de aarde.

Het bloed van de heilige mannen

Met gerustheid kunnen wij ons bij die Bijbelse leer aansluiten, welke wij bekrachtigd zien door het bloed van zoveel heilige mannen: het pand waaronder die leer ons is gegeven. Moedig en onversaagd, "ja zelfs met grote opgewektheid zijn zij de dood tegemoet gegaan". Niet zoals somtijds dwaalgeesten plegen te doen; in dweepzieke overmoed maar in een bezonnen iiver voor God.

Tenslotte

zouden nog vele andere, krachtige bewijsoveringen te geven zijn waardoor de Goddelijke oorsprong en majesteit van de Schrift bevestigd kan worden. Maar nogmaals: op zichzelf zijn ze niet krachtig genoeg om voor haar een onwrikbare geloofwaardigheid te verwerven. Dan pas, wanneer de hemelse Vader in de Schrift Zijn Godheid openbaart, erkent men haar eerbiedwaardigheid.

"Daarom zal dan eerst waarlijk de Schrift voldoende zijn tot de zaligmakende kennis van God, wanneer haar zekerheid door de inwendige overtuiging van de Heilige Geest bevestigd zal zijn". Dit is het voornaamste en hoogste getuigenis. De bovengenoemde menselijke getuigenissen, die duidelijk genoeg spreken van de Goddelijke majesteit van de Schriften, komen onze zwakheid te hulp. Het zijn echter getuigenissen van de tweede rang: "En: dwaas handelen zij, die willen, dat de ongelovigen bewezen wordt, dat de Schrift het Woord Gods is, want dit kan niet gekend worden, tenzij door het gelóóf". Augustinus heeft gelijk als hij zegt, dat vroomheid en vrede des harten moeten voorafgaan, wil de mens van zo grote dingen iets begrijpen.

Institutie, boek I, hoofdstuk VIII, 10-13.

Wordt vervolgd D.V.
Ds. L.W. van der Meij.

Een proefschrift, getiteld:

"Bewaar het Pand"

6.

We hebben in de vorige jaargang van ons blad aandacht besteed aan het proefschrift van Dr. Janse, dat onder bovengenoemde titel het licht zag. Het laatste artikel stond in het nummer van 12 december 1985. Doordat we een poos uitgeschakeld waren moesten we het proefschrift voorlopig laten rusten. We willen nu nog enkele vervolg-artikelen schrijven.

In het proefschrift gaat het om de spanning tussen assimilatie en persistentie bij de emancipatie van de bevindelijke gereformeerden.

Dr. Janse rekent ons, Bewaar het Panders, terecht tot de bevindelijk gereformeerden. Vandaar dat we hem op de voet gevolgd hebben tot hoofdstuk 5: Bevindelijk gereformeerden.

Vroeger was deze groepering minder in tel. Dat is veranderd. Dr. Janse gaat dat uitvoerig na in hoofdstuk 6: Emancipatie der bevindelijk gereformeerden. Graag zouden we daaruit een en ander overnemen, maar we moeten ons beperken en volstaan met het slot, waarin de schrijver concludeert, dat de bevindelijk gereformeerde groepering over het geheel genomen een min of meer gelijkwaardige positie verworven heeft in de Nederlandse sociale stratificatie.

In hoofdstuk 7: Bevindelijk gereformeerden tussen assimilatie en persistentie, gaat het over het spanningsveld tussen die beiden. Aan het slot van de tweede paragraaf, blz. 153, schrijft Dr. Janse:

"In deze paragraaf hebben we geconstateerd dat een aantal verschijnselen in de bevindelijk gereformeerde groepering als gunstig voor haar persistentie beschouwd kan worden, maar andere veeleer als ongunstig. Tot de factoren die naar alle waarschijnlijkheid gunstig zijn voor de persistentie kunnen met name gerekend worden de interkerkelijke samenwerking, allerlei waarneembare kenmerken, de existentiële binding, de gereformeerde traditie, de toepassing van allerlei sancties, het vrij omvangrijke collectief ritueel, het beklemtonen van de kinderzegen, de kinderdoop, de zorgvuldige positietoewijzing, de nadruk op de gezinsopvoeding, de eigen school, de catechisatie en het kerkelijk jeugdwerk. Als ongunstige factoren voor de persistentie moeten met name beschouwd worden de kerkelijke verdeeldheid, het stigmatiserend effect van bepaalde waarneembare kenmer-

ken, het ontbreken van geloofszekerheid, het subjectivisme, de geringe missionaire drang en het gebrek aan predikanten.

Overigens moeten wij daarbij wel bedenken dat in sommige gevallen gunstige en ongunstige factoren nauw samenhangen. De een vormt dan de keerzijde van de ander. Zo leidt de zorgvuldige positietoewijzing tot een tekort aan predikanten en alleen omdat er kerkelijke verdeeldheid is, kan de interkerkelijke samenwerking als een positieve factor opgevoerd worden".

De bevindelijk gereformeerde groepering is overgegaan tot het oprichten van een aantal eigen organisaties. Dat moet als gunstig voor hun persistentie worden beschouwd. Aldus Dr. Janse op blz. 164.

In paragraaf 4 gaat het over de opstelling van de Nederlandse samenleving. De conclusies van Dr. Janse vinden we op blz. 180/1 en luiden als volgt:

"Over het geheel genomen moeten we concluderen dat de bevindelijk gereformeerden in de Nederlandse samenleving tot dusver een tamelijk grote ruimte gelaten wordt om overeenkomstig hun eigen geloofsovertuiging te leven. Van een openlijk en systematisch streven om hen in de bredere samenleving te doen assimileren is vrijwel geen sprake, al zijn er wel aanwijzingen dat dat in de toekomst anders zou kunnen worden. Thans zijn zij echter nog in de gelegenheid om — geheel op overheidskosten — eigen scholen te exploiteren, waarin hun kinderen overeenkomstig hun eigen waarden en normen onderwezen worden. Dat is ongetwijfeld bevorderlijk voor de persistentie van hun groepering. De grondwettelijk en supranationaal erkende vrijheid van godsdienst — hoe belangrijk ook — betekent echter niet dat de overheid steeds terugwijkt wanneer de bevindelijk gereformeerden zich beroepen op godsdienstige bezwaren en zij hen onder alle omstandigheden de gewenste ruimte laat om te handelen overeenkomstig de aan hun godsdienst ontleende normen. De gewetensbezwaren die er in hun kring bestaan tegen bepaalde wettelijke verplichtingen, met name in de sfeer van de verzekeringen, zijn evenwel in de loop der jaren — mede op herhaalde aandrang van de SGP — steeds vaker en steeds royaler erkend. In dat opzicht is van assimilatie-druk vrijwel geen sprake meer.

Problemen doen zich vooral voor wanneer de bevindelijk gereformeerden hun waarden en normen in bepaalde verbanden tot gelding willen brengen. Zo bezaten de bevindelijk gereformeerden (SGP) samen met enigszins verwante protestants-christelijke groeperingen in een aantal gemeenteraden een meerderheidspositie. Een parlementaire meerderheid verbood hun echter om hun opvattingen over de zondagsheiliging maatgevend te stellen voor het gebruik van de door de betrokken gemeenten geëxploiteerde of gesubsidieerde zwembaden en sportaccommodaties. Daardoor zou immers de vrijheid van anderen om de zondag naar eigen inzichten te besteden, in die gemeenten ingeperkt worden.

Soortgelijke problemen doen zich af en toe voor binnen organisaties, stichtingen, onderwijsinstellingen etc. in bevindelijk gereformeerde kring, met name wanneer zij door de overheid gesubsidieerd worden. Ook daar kan het tot gelding brengen van de bevindelijk gereformeerde normen botsen met opvattingen en bepalingen in de Nederlandse rechtsorde inzake non-discriminatie, recht op privacy en vrije meningsuiting en demo cratisering. Het valt te verwachten dat in de toekomst dergelijke botsingen in aantal en intensiteit zullen toenemen. Dat kan leiden tot een uitholling van de bevindelijk gereformeerde organisaties, waardoor hun bijdrage aan de persistentie van de groepering vermindert. Anderzijds kunnen dergelijke conflicten ook leiden tot een grotere saamhorigheid (interne integratie) in bevindelijk gereformeerde kring, die persistentiebevorderend werkt.

Ook in de gezinnen van bevindelijk gereformeerde signatuur wordt het voor de ouders moeilijker om de eigen waarden en normen aan de kinderen over te dragen en op te leggen. Dit gezien de versnelde ontvoogding van de jongere, die in onze maatschappij gestimuleerd wordt en de geringe publieke steun bij het tot gelding brengen van het ouderlijk gezag (onder meer bij weigering

van vaccinatie). De assimilatie wordt daardoor bevorderd.

In de huidige situatie kan het gedrag van de bevindelijk gereformeerden — in de terminologie van Thurlings — het beste getypeerd worden met de benamingen 'zelfgekozen isoloment' en 'vreedzame coöperatie'. Laatst genoemd gedrag vindt met name plaats in de niet-identiteitsgevoelige gebieden". Tot zover Dr. Janse.

B.

Hulpmiddelen voor ons geloof dat God is een God van vertroosting

Het zou een arme vertroosting zijn te wijzen op het bestaan van hinderpalen, als we niet geloofden, dat ze kunnen worden overwonnen en ook kunnen aantonen hoe dit kan worden gedaan.

"Helaas!" zou de arme beproefde man kunnen zeggen, "ik ken mijn hindernissen slechts te goed, help me om ze uit de weg te ruimen en dan zult u me werkelijk een dienst bewijzen."

Dat is het wat ik nu zou begeren te doen. Dit is een passend deel van een Troostboek.

Nu, een van de meest doeltreffende wegen om van die hindernissen af te komen is om ze op te sporen en vast te stellen vanwaar ze komen.

Ik ben er zeker van dat vele ervan komen van bepaalde verkeerde gedachten van God, en bijgevolg moeten de hulpmiddelen ook komen van gedachten, die alleen van de rechte soort zijn. We moeten ons dicht houden bij de gedachten van God. We moeten Satans duistere gedachten en inblazingen omtrent God tegenstaan met heerlijke gedachten omtrent Hem. Want wanneer we dat niet doen zal hij altijd in staat zijn om God als verschrikkelijk bij ons voor te stellen. Hoe we onze gedachten mogen afleiden, de duivel zal een ding altijd vasthouden als hij zegt: "Maar ja, wat God betreft? Het is niet alles recht met hem en wat meer is, nooit kan alles geschieden."

Maar wanneer we tot God zijn gegaan en rechte gedachten van Hem hebben, dan kan God ons nooit voorkomen als een donkere schaduw, maar als licht. We zullen Hem werkelijk als een Vader leren kennen; en als Satan komt om ons te kwellen met gedachten omtrent Hem, zullen we zeggen: "We weten wie Hij is - onze Vader Die in de hemelen is."

Ik overdenk dan de natuur van God als mijn grote hulpmiddel om te geloven, dat Hij is een God van vertroosting.

En allereerst vanwege het enkele feit dat Gods wezen milddadig is, mogen we oordelen, dat Hij zeer geschikt is om een God van vertroosting te zijn.

Overall in de Schrift wordt Hij aan ons voorgesteld als een goedertieren God. Hij is het Die geen behagen heeft in de dood van een zondaar, maar daarin dat hij zich bekere en leve. Hij zegt: "Doe uw mond wijd open en Ik zal hem vervullen", "de zonden en ongerechtigheden van Mijn volk zal ik nimmermeer gedenken." Hoe veel meer God milddadig is dan de mens hebben we merkwaardig genoeg voor ons gelegd in wat Hij zegt tot de profeet Jeremia: "Hebt gij gezien, wat de afgekeerde Israël gedaan heeft? Zij ging henen op alle hoge berg, en tot onder alle groene boom, en hoereerde aldaar. En Ik zeide, nadat zij zulks alles gedaan had: Bekeer u tot Mij" (3 : 6-7).

Anderen zouden hebben gezegd: "Ga heen", maar God zegt: "Keer weder". Dat was inderdaad grootmoedigheid. In het eerste vers van dit hoofdstuk laat God zien, dat de manier van de mens om iemand onder gelijke omstandigheden te behandelen geheel anders zou zijn; maar Hij is God en geen mens; en Zijn wegen en gedachten zijn niet gelijk onze wegen en gedachten. Zijn grootmoedigheid gaat de onze geheel en al te boven.

Toen ik juist op dit ogenblik de concordantie opende, kwam ik tot vijf teksten, de een na de ander, waar van God gesproken als aange-roepen met een gunstig gevolg. "Alzo werd God na dezen den lande verbeden;" (2 Sam. 21 : 14. "Alzo werd de HEERE den lande verbeden, en deze plage van over Israël opgehouden;" (2 Samuël 24 : 25). "Omdat zij tot God riepen in de krijg, zo liet Hij Zich van

hen verbidden;" (1 Kron. 5 : 20). "Manasse bad Hem en Hij liet Zich van hem verbidden;" (2 Kron. 33 : 13). "En verzochten zulks van onze God en Hij liet Zich van ons verbidden;" (Ezra 8 : 23). God is lankmoedig en groot van goedertierenheid en genade. En in de gelijkenis van de verloren zoon wordt de grootmoedige behandeling ten volle getoond; de Vader ontvangt de ellendige zondaar juist zoals hij is, verwijt hem niet, herstelt hem in Zijn gunst en trekt hem het beste kleed aan en slacht voor hem het gemeste kalf.

Nu, als ik iets nodig heb, is het een grote bemoediging voor mij in het gaan vragen er om, dat ik weet dat ik heb te maken met een goedertieren Persoon. Ik gevoel dat Hij bereid zal zijn om mij te helpen en mild met mij zal handelen en mij goed zal doen. En laat deze gedachte u vertroosten. Er is niet één karig woord omtrent God in heel de Bijbel. U zult zeker van Hem verkrijgen, alleen omdat Hij is wat Hij is, wat Hij ook beloofd heeft te schenken.

En als God milddadig is, dan zal Hij zijn zelf-mededeelzaam, dat is, Hij zal altijd bezig zijn in het uitdelen van het goede. God is er niet tevreden mee alleen Zijn goedheid te bezitten en deze voor Zichzelf te houden. Hij heeft Zijn enige Zoon niet gespaard, maar Hem vrijwillig voor ons allen overgegeven, en hoe zal Hij ons met Hem zo niet vrijwillig alle dingen schenken?

Als we voor een of ander moeten gaan naar een Persoon, Die daadwerkelijk verlangt juist de dingen weg te geven, die we nodig hebben, welk een wonderlijke vrijmoedigheid zou het in ons werken om tot Hem te gaan om wat we nodig hebben.

Nu, kan God alles bezitten wat ons gelukkig en getroost zou maken en er ons nooit een proefje van schenken? Stellig niet! Daarom, wanneer u het begeert, zal Hij Zelf u willen mededelen en wat Hij meedeelt moet zijn Zichzelf, moet zijn gelijk aan Hemzelf, en daarom moet het goed zijn, het zal zijn de gave van Zichzelf aan u zoals gij zijt, en met uw bijzondere behoefte. Hij wil Zijn stromen uitgieten in uw lage plaatsen, al uw droge wellen en op uw uitgedroogde landerijen en ledige waterbronnen. Waar gij het droogste zijt en de meeste behoefte hebt is de plaats waar Hij zeer zeker zal komen.

Verder, we mogen grote vertroosting putten uit de overweging, dat God tot ons staat in de verhouding van een Vader; en aangezien Hij naar Zijn eigen natuur elk ding moet doen op de beste en volmaakste wijze en ook in de hoogste mate, mogen we er zeker van zijn, dat Hij beter voor ons zal zijn dan enige aardse Vader geweest is voor een zoon.

Wanneer aan enigen van ons, die oud zijn en hebben ondervonden de beproevingen en moeiten van het leven, werd verteld, dat onze vader uit zijn graf was opgestaan met duizendmaal meer liefde dan hij ooit voor ons had gehad, toen hij in leven was, en met overvloedige rijkdom om daarmee in de praktijk die liefde te tonen, en met wijsheid, die daadwerkelijk zou voorkomen, dat hij vergissingen zou begaan, zouden we inderdaad en wonderlijke vertroosting hebben, ongeacht welke aanwezige beproeving ons drukte.

Maar we hebben iets beters. We hebben een Vader in de hemel; en Hij wil niet tekort komen in het vervullen van zelfs een van de functies van een ouder.

Vertroost u dan met de gedachte, dat Hij met Wien u hebt te doen in elke weg het is, Wiens bijzondere verhouding tot u verzekert dat u zult verkrijgen wat u nodig hebt. Als uw Vader u niet wil vertroosten, wie dan wel? Hij is de meest geschikte Persoon om vertroosting van te verkrijgen; daarom ook de juiste Persoon om tot Hem uit te gaan.

En omdat Hij een Vader is moogt u alle tedere vertroosting verwachten. Het is door de tedere barmhartigheid van onze God dat de Opgang uit de hoogte ons bezocht heeft. Jacobus vertelt ons dat "de Heere medelijdend is en van grote goedertierenheid" (1 : 11). Het bevel om vriendelijk te zijn voor elkander, barmhartig te zijn en elkander te vergeven, is geheel gegrond op zulke dingen in God - "gelijkerwijs ook God in Christus ulieden vergeven heeft" (Ef. 4 : 32).

Nu, wanneer we, in plaats van zo op God te zien en op alles wat uit Hem voortvloeit omdat Hij is wat Hij is, op onszelf en op alles wat wij verdienen, dan zullen we helemaal geen vertroosting hebben. vertroosting zal nooit tot ons komen in de laatste weg. We moeten op onszelf zien, in de verwachting alles ledig te vinden, en niet met de begeerte de zaak een beetje beter te maken dan ze is. We moeten niet verwonderd zijn of verschrikt of ontmoedigd bij het constateren van deze ledigheid; zij komt eenvoudig voort uit ons zijn wat we zijn. Als we er ons toe zetten ontdekkingen omtrent onszelf te doen, zij zullen allen zijn in de lijn van deze ledigheid, steeds meer hoe meer we kijken.

Maar al die ontdekkingen van God zullen zijn van volheid; en in het plaatsen van de twee tezamen moet onze vertroosting liggen. Baad dan uw gedachten in God. Wees rijk in God - arm in uzelf, maar rijk in Hem.

U ziet wat Hij is. Geheel Zijn natuur, al Zijn uitspraken, al Zijn daden getuigen van vertroosting. Niet vertroosting voor de onboetvaardige en de zelfhandhaver en voor hen die denken dat ze geen nood hebben, maar voor allen die wensen nederig te worden en behoeftig en te worden gevuld uit een bron buiten henzelf.

Zeg dan dit in uw samensprekingen met uzelf:

Wie kent evengoed wat God is als Hijzelf? en al wat Hij tot mij gesproken heeft leidt tot vertroosting. Ik wil God niet een slechte natuur geven door alleen dreiging van Hem te verwachten.

Ik wil niet Satans gedachte omtrent God overnemen; welk belang kan hij hebben anders dan kwaad van Hem te spreken?

Ik wil niet de gissingen omtrent Hem van mijn eigen bedriegelijk en achterdochtig en onwetend hart aannemen, want wegens mijn arme gevallen natuur zijn ze zeker verdraaid. Ik wil mezelf op God werpen, zoals Hij Zichzelf geopenbaard heeft. Ik wil mijn ogen op Hem gericht houden en ik wil ze sluiten voor al het andere.

Ik wil me houden aan wat Hij heeft geopenbaard. Ik kan slechts zijn wat ik ben - ledig; en Hij kan slechts zijn wat Hij is - De Vervuller van die ledigheid. Uit Zijn volheid zal ik dan ontvangen; en omdat Hij is wat Hij is, zal ik de genade hebben van hulp in elke tijd van nood.

B.

Hoe gaan wij met reformatorische jongeren om en hoe rusten wij hen toe?

Tenslotte willen we nog nagaan, hoe wij met reformatorische jongeren dienen om te gaan en hoe wij ze moeten toerusten.

1. Hoe gaan we om met reformatorische jongeren?

Ons omgaan met jongeren moet aan bepaalde eisen voldoen.

Deze eisen zijn ondermeer te vinden in de volgende trefwoorden. Wijsheid-takt-geduld-liefde-begrip en meelevens-wegwijzer-gezag-gesprek en gebed.

Wijsheid is volgens de Bijbel een gave van God. In I Kon. 4 : 29 staat: "En God gaf Salomo wijsheid en zeer veel verstand en een wijd begrip des harten, gelijk zand, dat aan de oever der zee is". Wijsheid is ook meneskennis en gezond verstand. Wij hebben dan inzicht in het karakter van jongeren. Wij weten dan wat hen bezighoudt. Zijn er onder ons nog wijzen zoals onder Israël de ouden en grijsaards waren? Mensen die respect afdwingen, niet omdat zij dat op zich zo graag willen, maar omdat zij geschonken wijsheid uitstralen! Naar zulke mensen zullen jongeren direkt of na verloop van tijd zeker luisteren. Een wijs mens is ook een taktvol mens. Hij weet wat in bepaalde omstandigheden het beste is om tot een goed resultaat te komen zonder de jongeren te kwetsen. Een goed pedagoog heeft ook geduld met jongeren, omdat hij hen lief heeft. Hij kent zijn eigen onbegrip en traagheid om het goede te doen. Hij volhardt om de jongeren positief te benaderen, hoewel het negatieve wat hij ziet hem zeer verontrust. Augustinus zegt dat de christelijke leraar moet onderwijzen uit de plicht der liefde. De liefde is volgens hem de bodem, waaruit opgewektheid moet voort-

spruiten. Het is belangrijk dat wij liefdevol en opgewekt lesgeven. De liefde begrijpt alle dingen, maar keurt ze niet goed, wanneer het niet naar Gods Woord is.. Leven is slechts leven in het klimaat van de liefde. In die liefde hebben wij aan het leven van de jongeren deel. Dan leven wij mee met de jongeren. Wij kunnen dan niet meer los komen van hen. Wij stellen ons dan in liefde aan hen ter beschikking. We hebben of nemen tijd voor een gesprek. We tonen begrip voor hun moeilijkheden. Dan zijn we opvoeders in de ware zin van het woord. Opvoeden tot liefde is alleen denkbaar als opvoeden in een zuivere liefdevolle sfeer geschiedt. Als wij dit beoefenen, wijzen we van onszelf af naar Hem uit Wien alle liefde voortkomt. Hij is alle liefde en hulde waard! Als wij onze leerlingen waarlijk liefhebben, aanvaarden wij hen in hun eigenheid. Ware liefde straft ook. Wie jongeren loslaat en vrijlaat, is wreed. Alleen wanneer zij ons van zich afschudden, moeten helaas jongeren wel een losgelaten worden.

Wij moeten gezagvol spreken (echter niet te pas en te onpas), wanneer Gods Woord ons dit gebiedt. We moeten de gezagsfactor in de opvoeding ons nooit laten ontnemen. Leerlingen dienen naar ons, en in ons naar de Heere, te luisteren. Dit is niet autoritair en machtsvertoon. Het ware gezag is in de liefde opgenomen. Het vijfde gebod maakt deel uit van het geheel van de Wet Gods, waarvan het diepste beginsel de liefde is.

Wij moeten niet alleen lesgeven - hoewel wij daar in de eerste plaats toe geroepen worden - maar ook met leerlingen individueel of als klas/groep een gesprek hebben. Aan het spreken gaat luisteren vooraf. Die bereidheid moeten we dan ook wel tonen.

Het gebed voor jongeren blijft onmisbaar. Wij vragen daarin om aan al die eisen, die wij zojuist noemden, enigszins te mogen voldoen. Wij vragen het, want wij bezitten ze niet. Wij bidden om een goede ingang bij de jongeren. Wij smeken om Gods hulp en leiding bij ons moeilijke werk. Wij vragen of de Heere hen in deze onveilige wereld bewaren wil.

2. Hoe dienen wij de reformatorische jeugd toe te rusten?

Wij leven in een na-christelijk tijdperk. Juist in deze tijd zal het dringend noodzakelijk zijn dat wij de (reformatorische) jeugd terzijde staan. We zullen de jongeren moeten bijsturen en corrigeren.

Bij de toerusting van jongeren moeten we het kwade onderkennen en ontmaskeren. Het verkeerde moet echter niet in haar brute verschijningsvormen worden verteld of getoond. Dit kan veel te confronterend zijn. Filtering is hierbij dus noodzakelijk. Bovendien moet bedacht worden dat het kwade alleen door het goede overwonnen wordt en dat de Schrift ons oproept om "onnozel te zijn in het kwade". Dit is nodig want het zondige blijft ons vaak langer bij dan het goede en het kwade vindt ook aansluiting in ons verdorven hart. Kortom, de beste bestrijding van het kwade is te bidder om het goede van God steeds meer in ons leven te ervaren. De Bijbel zegt zelfs: "Overwin het kwade door het goede". Het goede komt van God. De Heere schenkt het goede door Zijn Woord. Daarom moet de Bijbel in de kontakten met de jeugd centraal staan. Bovendien moeten de grondvragen van de Reformatie en de reformatorische traditie vanuit het Woord doordacht worden.

Beslissend is namelijk niet *dat*, maar de vraag *wat* er wordt overgeleverd. Het oude is niet alleen goed omdat het oud is. De gehoorzaamheid aan het Woord blijft het leidende gezichtspunt.

In Psalm 78 vinden we een bijbels voorbeeld van die traditie. In deze historische psalm vormen de eerst vier verzen de inleiding. Het gaat de dichter niet om het historisch onderwijs als zodanig, maar om de gedachte van een vergelijking. In het woord masjal - "spreuk" ligt ook de gedachte van analogie. Het Woord dat de Staten Vertaling met verborgenheden heeft vertaald, doet denken aan een knoop die ontward moet worden. Het verleden recht te kennen, is van waarde. De Israëlieten moesten hun kinderen niet alleen meegeven welke grote dingen God in het verleden had gedaan, maar ook welk

straffen er volgden als er niet werd geluisterd naar de stem van God. Zo blijft de traditie levend. Temeer, omdat de traditie op het heden betrokken wordt.

Wat is het waardevolle van de gereformeerde traditie? Enkele punten kunnen we hier slechts noemen.

Allereerst het absolute gezag dat de Heilige Schrift heeft over alle terreinen van het leven.

Ten tweede de duidelijke onderstreping in de Reformatie en de Nadere Reformatie van de rechtvaardiging door het geloof alleen en het leven naar Gods geboden.

Ten derde de grote aandacht voor het christenleven in kerk en staat. Hiermee hangt nauw samen de vraag hoe wij moeten staan t.o.v. de geschapen werkelijkheid en de cultuur. Onze gereformeerde traditie leert ons een zekere cultuurgereserveerdheid.

Ten vierde de beklemtoning, vooral in de Nadere Reformatie van het christelijk gezin. Wittewrongel bijvoorbeeld wilde de volgende oefeningen in het gezin waargenomen hebben: catechisatie, gebed, bijbellesing, stichtelijke gesprekken en psalmzingen. De huisvader en huismoeder moeten het hele gezin laten deelnemen aan de publieke godsdienst-oefeningen.

In dit theocratische ideaal wordt met name aangewerkt op een sterke hechte band tussen gezin, school en kerk. Laten wij trachten deze band ook te bevorderen, opdat de jongeren geen ambivalente opvoeding ontvangen. Onze jongeren hebben behoefte aan duidelijkheid. Ze leven in een maatschappij die gekenmerkt wordt door een verdwijnend normbesef en secularisatie. Talloze tegenstrijdige opvattingen worden hen aangereikt. Terwijl de jeugd zekerheid zoekt, tasten ze vaak vergeefs naar goede identificatiefiguren. Zijn wij voor hen een lichtend voorbeeld? We moeten niet vergeten dat jongeren heel goed schijn en echtheid onderscheiden. Wie het geloof alleen bespreekt, maakt jongeren niet jaloers op een leven met de Heere. Alleen volwassenen, die hun eigen armoede beleven, kunnen goede richtingaanwijzers zijn naar de rijke Christus. Ze hebben ook medelijden met de jongeren, die tastend hun weg gaan, omdat ze hun eigen dwaal-zieke hart kennen.

Wie jongeren *wezenlijk* wil helpen, moet zelf in zijn eigen leven om Gods hulp verlegen zijn. Bovendien is zelfkennis hierbij onontbeerlijk. Wie zichzelf niet kent, staat boven een ander. Hij veroordeelt zonder te verstaan, dat hijzelf voor bepaalde uitwassen bewaard is gebleven. Kritiek op jongeren moet dan ook door zelfkritiek zijn heengegaan. Dit betekent niet dat dan alles maar wordt goed gepraat. Wel zal de manier waarop iets gezegd wordt, zuiverder van toon zijn. Vanuit de liefde tot de jeugd wordt dan vermaand.

Naast het vermaan moet er ook een positieve overdracht plaatsvinden. We moeten, zo zagen we, onze jongeren wijzen op de waarde van een doorleefde traditie en een christelijke levensstijl. Misschien is een christelijke levensstijl te typeren met de woorden gehoorzaamheid en dankbaarheid. Een nieuwe levensstijl is immers vrucht van een leven in nieuwe gehoorzaamheid. De soberheid in onze levensstijl is immers vrucht van een leven in nieuwe gehoorzaamheid. De soberheid in onze levensstijl is dan vrucht van de verandering die Gods genade in ons leven tot stand brengt (Titus 2 : 11 en ook Galaten 5 : 22 waar zelfbeheersing als vrucht van de Geest genoemd wordt). Concreet betekent dit o.a. dat wij niet overal ons geld aan kunnen geven. Wij dienen onze kooplust aan banden te leggen. De nieuwe levensstijl moet ook zichtbaar worden in onze toenemende vrije tijd!

Tenslotte nog een enkele opmerking. Omdat onze jeugd - over het algemeen genomen - minder waarde hecht aan kerkelijke grenzen, dienen ouders en ambtsdragers hun kerkelijk besef t.o.v. hen duidelijk te maken. We dienen met nadruk te stellen dat de kerk geen uitvinding van mensen is. Ook in deze tijd gaat de HEERE door met Zijn (ambtelijk) werk. Hij weet dat onze onverstendigheid zo groot is, zodat wij uitwendige middelen nodig hebben, waardoor het geloof in ons wordt gekweekt en vermeerderd.

(zie Calvijs Instituut deel IV).

Verder moeten we zicht hebben op ethische problemen. Of eerlijk bekennen dat we er zelf ook nog niet uit zijn. Laten we waken voor goedkope antwoorden.

We kunnen in eigen kracht deze immens zware opdracht nooit tot een goed einde brengen. Daarom dienen wij heel ons leven krachtig te bidden: "Bevestig Gij het werk onzer handen over ons, ja, het werk onzer handen, bevestig dat" (Psalm 90 : 17b).

G.J. Capellen.

Reformatorisch Middelbaar Beroepsonderwijs

In augustus 1985 zijn de Reformatorische Triglandschool voor MEAO en de à Brakel-school voor MTO in Amersfoort van start gegaan. De Sara Neviusschool voor MDGO draait reeds enige jaren.

Het is op dit moment wellicht nuttig weer eens op deze mogelijkheden voor onze jongens en meisjes te wijzen. Temeer daar deze drie opleidingen, zo de Heere wil en wij leven, in augustus 1986 in één gebouw gehuisvest zullen zijn.

Veel jongelui - en ouders met hen - staan immers weer voor de keuze van een beroepsopleiding.

Sommigen vragen zich wellicht af of een reformatorische grondslag voor deze vormen van onderwijs en voor deze leerlingen nog wel nodig is. Op beide vragen zeggen wij uitdrukkelijk "ja". De leeftijd van 16 tot 20 jaar is van heel groot belang in de ontwikkeling van een mens naar de volwassenheid. Deze periode kan, naar de mens gesproken, beslissend zijn voor de koers van het leven van onze kinderen. Een grote invloed hebben dan degenen, die onze kinderen lesgeven. Maar laten we ook niet onderschatten de invloed, die medeleerlingen in deze jaren uitoefenen.

Het MBO is meestal eindonderwijs. Dat wil zeggen, dat de meeste leerlingen na de MTS of MEAO een werkkring zoeken (en gelukkig meestal ook vinden). Zou het dan niet van uitnemend belang zijn als ook in deze periode op de meest wezenlijke belangen van onze kinderen wordt gewezen? Juist in de kennismaking met de moderne techniek of met de economische "wetten", waarin voor het bestaan van God en voor het gezag van Zijn woord geen plaats lijkt te zijn. Juist in de voorbereiding op een werkkring. Ook in het omgaan met de wereld van techniek en economie is onze jeugd wel in die wereld, maar ze behoort niet *van* die wereld te zijn. Weet u dat op de MTS een vol jaar als praktijkjaar is ingericht, en dat ook MEAO en MDGO (langdurige) stageperiodes kennen? Wat een geweldige gelegenheid om deze kennismaking met de werkomstandigheden in de moderne samenleving vanuit de school te kunnen begeleiden. Niet alleen ten aanzien van het vakgebied. Maar ook voor wat betreft de vraag of en hoe onze jongens en meisjes in die omgeving kunnen functioneren. Zo kan de school mede richting geven bij de keuze van de latere werkkring.

Onze samenleving wordt in een snel tempo ingewikkelder. Daarom is het goed dat leerlingen, die de gaven daarvoor hebben, een vervolgopleiding kiezen. Uit recente gegevens van Gewestelijke Arbeidsbureaus blijkt, dat jongeren met een goede MBO-opleiding veel beter blijvend een plaats in het arbeidsproces vinden, dan wanneer zij alleen een MAVO- of een LBO-diploma hebben.

Veel ouders aarzelen wellicht vanwege de kosten en de moeite, die het volgen van reformatorisch middelbaar beroepsonderwijs met zich brengt. En het kan inderdaad zijn, dat het dagelijks reizen naar Amersfoort of het verblijf in een kosthuis te bezwaarlijk is. Maar laat deze overweging niet te snel de doorslag geven. Het gaat om de vorming van uw kind.

Omdat de leerlingen soms lang moeten reizen, streeft het bestuur naar schooltijden van circa 9 tot 3 uur. Daardoor kan tevens gebruik worden gemaakt van de speciale vervoersfaciliteiten van de Van Lodenstein-Udenmansscholengemeenschap.

Elders in dit blad is aangegeven hoe de aanmelding voor MTS, MEAO en MDGO kan plaatsvinden. Bij het genoemde telefoonnummer kan ook informatie worden verkregen over de mogelijkheden van kosthuizen of over de rijksregeling voor

tegemoetkoming in reis- en studiekosten.

Ik hoop, dat de ouders hun beslissing als voor Gods aangezicht mogen nemen.

Ds. L. Blok, voorzitter.

We willen met het bovenstaande gaarne onze instemming betuigen.
B.

Voor de jeugd

Nehemia 5

Beste jongelui!

"En zij zeiden tot mij: De overgeblevenen, die van de gevangenschap overgebleven zijn in het land aldaar, zijn in grote ellende en versmaadheid; en Jeruzalems muur is verscheurd, en hare poorten zijn met vuur verbrand".

Neh. 1 : 3.

De vorige keer schreven we iets over de kerkelijke ellende. En dan niet alleen over de kerken in het algemeen, doch ook over onze kerken in het bijzonder. Wie nog met de gang van zaken meeleeft, weet dat er vooral de laatste tijd nogal wat brochures zijn verschenen. De meeste mensen nemen daar niet eens kennis van. Want ik ben er heilig van overtuigd dat de doorsnee kerkganger die des zondags naar de kerk gaat om Gods Woord te horen, er zich weinig voor interesseert. Als je vraagt wie het boek gelezen heeft: "De Geest schrijftwegen in deze tijd", dan zal men van heel weinig mensen een bevestigend antwoord krijgen. Iets meer belangstelling heeft de brochure van Ds. J.H. Velema "Verrechtsing?" Daarin worden rake en ware dingen gezegd, waarover je alleen maar schamen kunt, als je bij het lezen af moet vragen: Wordt dat onder ons allemaal gevonden? Daar is weer een nieuwe brochure overheen verschenen van de Amersfoortse kring, zoals die groep wordt aangeduid, en die tot titel draagt: "In vertrouwen verder". Doch wie zal daar kennis van nemen? Meestal zijn het wat intellectuele heethoofden, die op kerkelijke vergaderingen het woord voeren en de eenvoudige "meerderheid" (vergis je niet, het zijn er meer dan je denkt) de mond snoert. Men wil bewust nieuwe wegen gaan. Wegen die onze vaders nooit hebben bewandeld en ook niet hebben willen bewandelen. Doch die, zo redeneert men tegenwoordig, behoren nu eenmaal bij deze tijd.

En nu de progressieven op de laatste synode niet in alles hun zin hebben gekregen - ik denk aan het zingen van gezangen en het verenigen met de Nederlands Gereformeerden, - komt men in opstand. Voor de komende synode stapelen de instructies zich op. Want wat men toen niet bereiken kon, dat zal men dan nu toch zoeken te bereiken. Veronderstel dat degenen, die zich in het verleden bij de vernieuwingsbesluiten noodgedwongen hebben neergelegd, eens op dezelfde manier zouden hebben gehandeld, men had dan al een jarenlange slaande oorlog gehad.

Om de oplopende twistpunten wat te bezweren, worden we via het officiële kerkelijke orgaan De Wekker opgewekt om niet zo warm te lopen en niet zo veel over elkander te schrijven. Men moet meer met elkander praten en meer naar elkander luisteren, dan zullen we elkander ook beter gaan begrijpen. Je vraagt je dan inmiddels wel af wie degenen zijn die door schrijven hun ideeën zoeken te verbreden en door te drijven. In de laatste Wekker werd geschreven over "linkse en rechtse drijvers". Wie de linksen zijn daar hoeft men niet naar te raden. Wie de rechtsen zijn is me altijd nog een raadsel. Dat zijn toch niet de lieden van Bewaar het Pand? Daar wordt wel eens schouderophalend over gesproken, en min of meer bedekt, "smalend" over geschreven, doch het zijn geen lieden, waar ik ooit een zeker "drijven" heb ontmoet. Of het zou een "drijven" moeten zijn om te preken.

We moeten naar elkander luisteren. Dat is ook zo'n veel gehoorde opmerking, doch dan komt weer de vraag: Wie moet naar wie luisteren? Moeten de rechtsen naar de linksen luisteren of moeten de linksen naar de rechtsen luisteren? De praktijk heeft geleerd dat men helemaal niet luistert. Men luistert wel, doch men houdt toch, koste wat kost, zijn eigen ideeën vast. Want een ieder is er voor zichzelf van overtuigd, dat hij het gelijk aan zijn kant heeft. Is de discussie afgelopen, dan moet niet zelden de stemming de beslissing geven. En dan begint men

de neuzen te tellen. Iedereen kent wel zo ongeveer iedereen. Al stemt men anoniem (zonder dat men zijn naam op het stembriefje zet) dan weten insiders heus wel wie voor of tegen is geweest. Als de beslissing is gevallen, is de **spanning heus niet opgeheven**. De een gaat blij naar huis, al zegt hij dat natuurlijk niet, dat het gelijk aan zijn kant is gevallen. En de ander gaat bedroefd naar huis, omdat men naar zijn gevoel, weer een stap is achteruitgegaan op de weg van het kerkelijk leven.

Men spreekt broederlijk en blijft vriendelijk, doch of de werkelijkheid aan deze mooie woorden ook beantwoordt, laten we voor ditmaal maar een vraag.

We kunnen vanuit een professorale stoel, van achter een bureau, met de bijbel en de confessie voor zich, wel een ideaal beeld voorhouden, en wie zou durven te zeggen dat dit niet nodig is? Doch in de gang van het kerkelijk leven hebben we altijd nog met de nuchtere werkelijkheid te doen. En die is zo geheel anders, dan het zou moeten wezen.

Wie al deze dingen nuchter op zichzelf laat inwerken, kan aan de tekst denken die boven dit artikel staat geschreven: Wij zijn kerkelijk in grote ellende en versmaadheid. Jeruzalems muur is verscheurd en hare poorten zijn met vuur verbrand.

Dat de wereld om al dat getob en geharrewar lacht, behoeft niemand te verwonderen. Je kunt van de Bewaar het Panders denken en zeggen wat je wilt, doch dat dit mensen zijn, die in de kerkelijke wereld het minste kabaal schoppen is wel zeker. Je moet hier natuurlijk niet uit afleiden, dat wij nu bezig zijn onszelf een brevet van goed gedrag op te spelden. Want degenen die echt het pand zoeken te bewaren weten wel beter. Het zijn mensen die in zonden zijn ontvangen en in ongerechtigheid zijn geboren. En wat hun leven betreft, zijn zij tot alle boosheid ook geduriglijk geneigd.

Werd dit meer ingeleefd in onze kerken, en dan bedoel ik niet alleen in onze kringen, dan zou er al heel veel kerkelijke narigheid de wereld uit zijn. Dat ik schrijf over "onze kerken" en "onze kringen", daar kan een scherpshijper natuurlijk weer kritiek op uitoefenen, doch wie de werkelijkheid kent, weet dat het nu eenmaal zo ligt.

Luisteren! Dat was dan het woord waar we even naar hebben geluisterd. We moeten luisteren naar elkaar. Als we daarmede beginnen, beginnen we goed verkeerd. Waar moeten we dan naar luisteren, vraagt mogelijk deze of gene. Het antwoord kan niet anders luiden dan naar het Woord van God en de belijdenisgeschriften. Want daar staan de antwoorden in op alle levensvragen. Men kan dit alleen tegenspreken, wanneer men de antwoorden die het Woord van God geeft, niet aanvaardt. En ik geloof dat in veel gevallen daar de knoop zit. We willen antwoorden, die ons ruimte geven. Ruimte om te doen wat we zelf uiteindelijk willen. Want, en dit staat van te voren vast, wij zijn toch ook kinderen van God. Wij hebben toch ook de geest ontvangen. (Dat ik geest met een kleine letter schrijf, is geen vergissing). De bijbel geeft op alle vragen geen antwoord. De bijbel is tijdgebonden. Wij weten nu meer dan Paulus, wij weten het in veel gevallen

beter dan de bijbel. Wij moeten een hoop dingen zelf maar uitzoeken. En dan komt men op de weg van het "vlees" terecht. En daarvan heeft Paulus gezegd: Ik weet dat in mij, dat is in mijn vlees geen goed woont. Of had deze Godsmen het verkeerd?

Luisteren naar het Woord van God, brengt de mens, om te beginnen, niet in de ruimte, maar in de engte. Want hij komt met de God van het Woord in aanraking. En die is heilig en rechtvaardig. Wie kan bestaan voor hem? Alles klaagt aan, alles veroordeelt. Alle gerechtigheden smelten weg als sneeuw voor de zon. Men kan dan niet verder komen dan het belijden van schuld en straf. Straf dat heeft men verdiend. Elke gereformeerde belijder zegt dat wel na. Doch dat het beleefd wordt, daar wordt weinig, zeer weinig, van vernomen. Wie het beleven mag, wordt benauwd van alle zijden. Hij kan daarin niet blijven verkeren. Dat is ook een gevaar dat dreigt. Men heeft aan de ellendekennis genoeg. Die hoort men maar graag verkondigen. En verder komt men niet. Men kan het onder de zwaarste preken dan nog heel goed uithouden. Net als die hond in de smidse, die tenslotte in de vonken gaat liggen slapen, die onder het smeden van het aambeeld spatten. Want die werkelijk in de engte komt, roept van uit de benauwdheid tot God. "Ik riep de HEERE ootmoedig aan". Zo staat het in de oude berijming en zo is het naar de praktijk van het geestelijke leven. De zodanigen worden door de Heere verhoord. "Want Die verhoorde mij in het lijden; En deed mij in de ruimte gaan. . ."

Het volk dat deze klanken kent, luistert graag naar elkaar, omdat ze eerst hebben geluisterd naar God. Het zijn de Godsgezinden, die de HEERE ootmoedig vrezen. De een acht dan de ander uitnemender dan zichzelf, omdat er maar Eén groot is, en dat is God. Ik moet dit artikel weer gaan beëindigen. Tot de volgende keer.

Jullie aller vriend,

Ds. H.C. v.d. Ent

Boekbespreking

Boeken van Kool b.v.
postbus 177, 3900 AD Veenendaal,
tel. 08385-13978

1. **Stillen in den lande** door R. Hoogerwef-Holleman.

Dit boek van 170 blz. verscheen in de serie Levende Getuigenissen. Het handelt over het kerkelijk- en gezelschapsleven in vroeger dagen rond de Kulk te Charlois. Ds. Chr. van der Poel schreef een voorwoord. De schrijfter was bij dit kerkelijk leven van kindsaf betrokken. Daardoor kon zij een en ander vertellen wat nu aan de vergetelheid is onttrokken. Zij schrijft ook over haar eigen ervaringen in de oorlogsdagen. Het boekje laat een en ander zien over het werk des Heeren in Charlois en omgeving in die dagen. Het boek kost gebonden f 24,95.

2. **Speurtocht in de wei** door J. van Reenen. Van Reenen schreef eerder: Speurtocht in het bos. Hij neemt ons op zijn speurtochten mee en we volgen hem op de voet. We

van hem leren. We noemen enkele onderwerpen: Gasten in de winter, De Hollandse Polderboom, De moedige wezel, Een nuttig kronkeldier, Knagers in de grond. C. Verdouw verrijkte het boek met-mooie illustraties. Het boek telt 108 blz. en kost gebonden f 19,95.

Stationssingel 50
Tel. 08385 - 13978
Postbus 177
3900 AD Veenendaal

WORDT HET WEER EEN MAATJE GROTER?

Nee, natuurlijk niet! Die pondjes moeten er gewoon vanaf! Onze plantaardige vermageringstabletjes helpen U hiermee op een verantwoorde wijze! Kuur voor een maand f 20,-.

DROGISTERIJ SIKKING

Barrevoetstraat 5,
2011 WL Haarlem
Tel. 023 - 312882/
324606.
Postgiro 190609.

■ Pension - rustoord, voor hen die prive-verzorging met huiselijke sfeer zoeken, en geen t.v. e.d. wensen. Van 4 jan. t/m 26 mrt. winterkorting bij 8 of meer dg. Speciaal geschikt voor hen die een hotel wat onpersoonlijk vinden of die extra aandacht nodig hebben. Driebergen, "REPOS AILLEURS", tel. 03438 - 12466.

Wel eens op **TEXEL** geweest? Beslist de moeite waard. Bos, duinen, zee, vogelbroedplaatsen, visgelegenheden, etc., en . . . rust. U kunt op **'DE VERRASSING'** gebruik maken van

PLAATST UW FAMILIEBERICHTEN IN BEWAAR HET PAND

Rust uit in een prachtige omgeving. Vanaf nu TE HUUR 2 kam., keuken, badk., C.V., eigen ingang, vrije tuin. 1-3 pers., geen T.V., zondag erend. Tel. 08389 - 16703.

Dagje uit met de vereniging?

Een bruikbaar idee: een vleesfondue-avond; een vorstelijk lopend buffet; een stijlvol verzorgd diner of koffietafel in 'IRENE': gezellig, vakkundig, betaalbaar en . . . in eigen kring!

HOTEL - REST.

'IRENE'

Fam. Bostelaar
ELSPEET

tel. 05779 - 1236

WESTKAPELLE

Te huur vakantiehuis en luxe stacaravan op zeer mooi en rustig plekje op boerderij bij net strand. Tel. 01187-1441.

HUIZE

'Edelweiss'

Kortenburglaan 4,
3941 HR Doorn.
Telefoon 03430 - 12534

volledig pension voor groot en klein. Prijzen v.a. f 285,- p.w. Of u kunt kiezen voor een bungalow met alle comfort of sta-caravan. Voor 60-plussers speciale voor- en naseizoenprijzen. Vraag vrijblijvend onze kleurenfolder aan. Tel. 02223-661 of 391.

AANMELDING LEERLINGEN REFORMATORISCH MBO

6 BRAKELSCHOOL VOOR MTO

(Middelbaar Technisch Onderwijs)

Aan deze school kunnen de volgende studierichtingen gevolgd worden:

- bouwkunde
- elektrotechniek/electronica
- werktuigbouwkunde

TRIGLANDSCHOOL VOOR MEAO

(Middelbaar Economisch en Administratief Onderwijs)

Aan deze school kunnen de volgende studierichtingen gevolgd worden:

- bedrijfs-administratieve richting
- commerciële richting
- secretariaatsrichting

SARA NEVIUSSCHOOL VOOR MDGO

(Middelbaar Dienstverlenings- en gezondheidszorgonderwijs)

Aan deze school zijn de volgende afdelingen verbonden:

- agogisch werk (AW)
- verzorgende (VZ)
- interim algemene schakelopleiding
- (Intas)

Aanmelding zo spoedig mogelijk, doch uiterlijk 1 maart 1986.

Wie zich na 1 maart aanmeldt bij de Sara Neviusschool wordt op de wachtlijst geplaatst.

Bij voldoende belangstelling zal voor busvervoer gezorgd worden.

Belangstellenden dienen dit door te geven aan de administraties.

Op verzoek worden gaarne inlichtingen verstrekt en aanmeldingsformulieren toegestuurd.

Telefoonnummers: MTO: 03495 - 72668, MEAO: 033 - 12442, MDGO: 033 - 12685.

De scholen gaan uit van de Vereniging voor Voortgezet Onderwijs op Reformatorische Grondslag te Amersfoort.